

رئيس جمهور كرزى پس از مرگ برادر

محمداکرام اندیشمند

مرگ احمدولی کرزی که روز سه شنبه 21 سرطان 1390 خورشیدی (12 جون 2011 عیسوی) توسط سردار محمد فرمانده محافظانش به قتل رسید تأثیر ناگواری بر موقعیت رئیس جمهور کرزی خواهد گذاشت . شاید برخی از آگاهان اوضاع سیاسی افغانستان مرگ احمد ولی کرزی را که متهم به قاچاق مواد مخدر و عامل درد سر

و فشار بر رئیس جمهور کرزی از سوی حامیان غربی اش به خصوص ایالات متحده آمریکا می شد ، موجب تقویت موقف رئیس جمهور در انظار غربی ها بدانند ؛ اما مرگ احمد ولی برای رئیس جمهور از زاویه ی دیگر ضربه ی شدید تلقی می شود .

احمد ولی کرزی در قندهار ، زادگاه خود و برادرش و مرکز اصلی طالبان عنصر بسیار مهم در تقویت پایگاه قومی و اجتماعی رئیس جمهور بود . مهم ترین چالش برای حامد کرزی از همان نخستین لحظاتی که همای سعادت بر سر شان هایش نشست و بر ارگ کابل بجای وطنداران قندهاری اش تکیه زد ، همین ضعف و تزلزل پایه های قومی و اجتماعی او در میان قبایل قندهار و سایر قبایل پشتون در جنوب افغانستان بود . بازگشت دوباره ی طالبان به عنوان یک نیروی نظامی به حمایت مجدد پاکستان و ادامه ی جنگ آنها علیه حکومت کرزی در این ده سال پایه های ناتوان و لرزان رهبری کرزی را در میان قبایل قندهار و جنوب ناتوان تر ساخت . رئیس جمهور علی رغم سیاست ناهمگون و متناقض کم از کم در سطح ابراز نظر و اظهارات خود در برابر نیروهای غربی نتوانست میزان پذیرش و اعتماد قبایل و جامعه ی قبیلوی جنوب را در برابر خویش افزایش دهد . هر چند رئیس جمهور کرزی در این ده سال دست آوردهای زیادی در بازگشت حاکمیت پشتونها که انورالحق احدی رهبر حزب افغان ملت آغاز دهه ی نود را زوال حکومت پشتونها خواند ، ایفا کرد ، اما این نقش از برخی دیدگاه ها پهلو های منفی برای قبایل جنوب و جامعه ی پشتون افغانستان و حتا جامعه ی پشتون پاکستان داشت .

از دیدگاه برخی نخبگان سیاسی پشتون که همچون روستار تره کی تنها حفظ نظام قبیلوی و مخالفت با هرگونه سیستم مدرن سیاسی به خصوص دموکراسی را در جهت منافع حاکمیت پشتونها ارزیابی میکنند ، رئیس جمهور کرزی را چهره ی منفی و مضر در راستای این منافع می یابند . زیرا او در رهبری نظام و دولتی قرار دارد که مبنای آنرا دموکراسی ، کثرت گرایی سیاسی ، آزادی بیان و مطبوعات تشکیل میدهد . افزون بر آن ، این نگاه ها بسوی رئیس جمهور کرزی به عنوان زمام داری خیره می شود که جامعه ی پشتون در ده سال زمام داری او در جنگ با آنچی که جامعه ی بین المللی خوانده می شود قرار گرفت . از این نگاه هیچگاه پشتونها مانند این ده سال حکومت کرزی زیر ضربات نیروهای خارجی نبودند . به گونه ای که هر روز در این جنگ پشتونها قربانیان اصلی هستند . این در حالی بود که قبایل جنوب به خصوص قبایل پشتون در قندهار که مرکز ظهور و اقتدار طالبان شمرده می شدند بسوی حامد کرزی به عنوان فردی نگاه میکردند که اقتدار آنها مانند دوره ی طالبان حفظ شود و کرزی ممثل واقعی اقتدار انحصاری جامعه ی پشتون به خصوص قبایل قندهار باشد . بر عکس ، نارضایتی و خصومت در جنوب و قندهار علیه حامد کرزی و حکومت او بصورت فزاینده گسترش یافت . صرف نظر از اینکه پاکستان در گسترش این مخالفت و جنگ تا چه حد نقش ایفا کرد و با تقویت مجدد نیروی نظامی طالبان مانع پذیرش مشروعیت و مقبولیت رئیس جمهور کرزی در میان قبایل قندهار و قبایل جنوب شد ، افکار عامه در جنوب بیشتر از همه در مخالفت با کرزی قرار گرفت . اما رئیس جمهور کرزی برغم تمامی این دشواری ها و چالش ها به سختی تلاش کرد تا ذهنیت عامه را در قندهار و جنوب از مخالفت و مخاصمت به موافقت و همراهی با خود تغییر دهد . بدون تردید احمد ولی کرزی برادر او عنصر اصلی و فعال در این تغییر بود .

احمد ولی کرزی در ده سال زمام داری رئیس جمهور کرزی پل ارتباط میان رئیس جمهور با طالبان و قبایل جنوب به خصوص قبایل قندهار بود . احمد ولی کرزی برای رئیس جمهور کرزی و خانواده ی حاکم کرزی چهره ی بسیار مهمی شمرده می شد که در حال پر کردن خلای اعتماد میان رئیس جمهور کرزی و طالبان یا کم از کم بخشی از طالبان و قبایل حامی و همکار طالبان در قندهار و جنوب بود . او در مذاکره و مصالحه میان کرزی و طالبان و قبایل جنوب نقش محوری و تعیین کننده داشت .

قتل احمد ولی کرزی به موقعیت ضعیف و لرزان قومی و اجتماعی رئیس جمهور کرزی در میان قبایل قندهار و قبایل جنوب صدمه ی شدید وارد کرد . این قتل به موانع و پیچیدگی های درونی طالبان و قبایل قندهار و جنوب در اعتماد و پذیرش رهبری رئیس جمهور کرزی می افزاید . هر چند کرزی در مراسم تشییع جنازه و خاکسپاری برادرش ، طالبان را بار دیگر برادران طالب خواند و آنها را به آشتی و صلح فرا خواند، اما قتل دیروز پایه های این آشتی را در قندهار به سختی تکان داد.

به عوامل مختلفی میتوان در قتل احمد ولی کرزی اشاره کرد . پاکستان در گام نخست می تواند متهم اصلی باشد تا طالبان را همچنان در گرو نهاد های امنیتی و نظامی خود نگهدارد . رقابت ها ، خصومت ها و انتقام جویی های

قبیلوی بر سر مسایل متعدد از عوامل و انگیزه های دیگر این قتل شمرده می شود . صرف نظر از هر انگیزه و عاملی که در قتل احمد ولی کرزی نهفته باشد ، این قتل یک عمل مذموم و قابل نکوهش است .